

מרואיין מיכאלו באילת השבוע

אין תחליף לחופי שארם. פה, באילת, הכל בטון...

טוב, נגמרה שנתיאבאל. אמרתי: אין ברירה, אני לא רוצה לשבת על הבורסה. קניתי ספינה יפה, התחלתי לצאת לים, לדוג — לא בשביל כסף, אלא כדי לחזור לעניינים. והנה אני חוזר לעבודה. פתחתי מיסעדה במקום הכי-מדליק בי אילת. עודד אותי שגד כץ, ראשיהעיריה, עזר לי והיה איתי עד הסוף, וגם החברה לפיתוח חוף-אילת נתנה יד. הם ראו שבא-תי עם כוונות רציניות, הבטחתי להם שאעשה את המקום היפה ביותר בעולם. **איך עברה עליך מה שאתה מכנה שנתיאבאל?**

עקרת-בית, ואני אוהב לראות אותה בבית. אני לא יכול אחרת. זו בעיה, ואני יודע שזה קשה. אבל איך אומר מוסא, מנקה הדגים המפורסם? טייק איט אור ליב איט. **מי זה מוסא, מנקה-הדגים המפורסם?** עבד אצלי בשארם בדווי זקן, ובזמן שהוא היה מנקה את הדגים הייתי עושה תה עם נענע. שנינו היינו יושבים שעות ומדברים. היתה לו פילוסופיה וחוכמת-חיים על אל-כיפאק, היינו ככה יושבים שעות, שעות, אני ומוסא מנקה-הדגים המפורסם, ומדברים על החיים. אני למדתי ממנו הרבה, באמת הרבה. היינו שולחים רשת יחד, עושים דגים. הלכתי לבקר אותו כעת לא מזמן, הבא-תי לו דגים וארוז. הוא מתגעגע אלינו, כמו רבים מהבדווים. **בתי בקורת בשארם?** לפני חודש וחצי לקחתי איתי כמה אנשים שגרו שם ונסענו לבקר. כאב קצת הלב, הדבר היחיד ששימח אותי, זה שהחול מכסה הכל שכבות שכבות. הטיילת כבר כמעט נעלמה, והי-חוף חזר להיות מה שהוא היה כשהגעתי לנעמה כפעם הראשונה. מי יודע, אולי יום אחד נחזור — אז שנחזור אל אותו מצב ראשוני שבו ראינו את החוף: רק הצדפות ואני, ונתחיל את כל הסיפורים מחדש.

דאובן אלוני רצה לשבור אותי, או לסלק אותי משארם. הוא רצה שאהיה איש מסודר. היה לו ראש של פקיד

כל הזמן בים. **והגעגועים?** משכיחים אותם בטוטול. **היו כאבי-לב?** מה זה כאבי-לב? אין לי כאבי-לב. אבל זה לא הולך ברגל, ולא פעם נתפסים לקי טעים של זיכרונות. ומאחר שהייתי רוב הזמן בים, והים זה אותו ים ולמים יש אותו הצבע ואתם הדגים — אז מתגברים. **איך אתה מסביר את זה, שהחכמה שפינו את ימית הסתר? רוב צפוף, והחכמה של שארם עדיין נודדים, מחפשים את עצמם, ומגיעים בסופו של עניין לאילת?** שארם זה משהו אחר. לשארם באו חברה, כל אחד עם ראש אחר — איך אומרים? אינדיבידואליסטים. לא באו לי חיות תיירמותרות ולא באו לעיר מוכנה. אני לא מדבר על אופירה, אני מדבר על החברה מענמה. חברה מיוחדים. ו-

איך קיבנו אותך הבדווים? מאוד יפה. **הם לא פוחדים מהמצרים?** יש להם את המושג של "הם", ו"אנחנו". **ועם הישראלים לא היה להם?** היה להם פחד מהצבא ומהמימשל, אבל לא מאיתנו. אנחנו יצרנו איתם יחסים לא נורמאליים. כשעזבנו, השארתי לבדווי אחד רכב ואת כל הציד שהיה לי בבית: מיי-טות, רהיטים, כלי-מיטבת. הכל. החברה הבדווים גדלו על קידמה, זה לא דור שידע את פרעה. הילדים שנולדו תחת המימשל הישראלי התרגלו לראות וידיאו וטלוויזיה, והתרגלו שמתייחסים אליהם כשוים בין שוים. כעת המצרים החזירו אותם חמש מאות שנים אחורה, כי אצל המצרים טולם ההירארכיה הולך בערך כך: בדווי, כלב, ומאלח. את זוכרת את רות האמריקאית, שהתי-

האלה, חוף מאלי ההולנדית ומיגאל המציל. היתה תחלופה כל הזמן. מה יש? החברה צברו נסיון, ואחר כך התחתנו עם ישראליות.

אתה האמנת שתחיה לנצה בשארם? חשבתי למות בשארם. **איך הרגשת כשהבנת ש'מחזירים'?** סאדאט דפק אותי פעמיים, פעם, ב'73 פשט לי את הרגל, והפעם הזאת, כשהצ-ליח לעבוד על הפולני ולקחת את שארם. **האמנת שיחזירו?** לא. **עד מתי?** בערך חצי שנה לפני הפינוי, בהתחלה לא תפסתי, זה לא היה במודעות שלי, בראש לי. סירבתי לאמין או אפילו לחשוב על זה. ואז ראיתי את ההכנות בלח ואמרתי — זהו זה. הייתי באבל, לא עשיתי כלום, לא זנתי. הייתי הולך על החוף, לא עושה כלום. **גם כעניין הפיצויים לא עשית כלום?** שום דבר, זה לא עניין אותי בכלל. **החברה בחוף, איך קיבנו את היריעה על הנפיצה, איך הגיי בו?** היינו יושבים ורוקים, שותים, מסטולים

אני מרגיש נאילו המקום שלי באילת חינה לי 18 שנה. הבאתי את השולחן העגול מראס-נאפס, ושמת'י אותו בראס-נאפס של אילת. ואלילה, אם השולחן הזה היה מדובד, היו שומעים את השאגות עד ראשיהניקרה

ומהבוקר, כל היום, תופסים עוד טיפת שמש, יוצאים לים, יורדים לטיראן עוד פעם אחת, יושבים בראס-נאפס עוד פעם אחת. את יודעת מה זה ראס-נאפס? זה היה מין מקום כזה שהיו מעשנים, ואפשר היה לראות שוטר מתקרב מרחק מאה מטר, אז היו יושבים, שותקים, לפעמים שרים קצת. באבל, החברה היו באבל. **איך הגיבו היקדים שדך כשאמרת להם שעוזבים?** מההתחלה היה להם קשה, אחר-כך הם השתלבו באילת על א-כיפאק, דרוור, שהוא בן 7, ממש סבל, אור, שהוא בן 6, היה קטן מכדי להבין. למרות שאני עצמי הייתי במצוקה, הקלתי עליהם, נתתי להם הרבה ים, הסברתי לדרור שצריך לזנו, שאין ברירה.

בהתחלה באילת הייתי צד כרישים, ומסר למוסיאון הימי, כל פעם שהייתי מביא כריש, הייתי מומין אותו ואת הר-חברים שלו, שישחקו עם הכרישים. זה הקל עליו את ההתאקלמות. **אני זוכרת שרצית לשרוף את "המיפלט האחרון". שרפת?**

מיכאלו בפעולה

..קיבלתי פיצויים שיספיקו ל-15 הדורות הבאים אחרי...

אני, גם אני היה לי קשה. העסקתי את עצמי בעבודה קשה 24 שעות ביממה, ואז התלשתי לבנות את המיפלט האחרון פה, באילת. הבאתי את השולחן העגול מראס-נאפס ושמת'י לי אותו בנקודה הכי-משגעת באילת, בקצה המזח, זה הסאלון שלי. אני אוהב את המקום, אני מרגיש כאילו המקום הזה חיכה לי 14 שנה, העברתי לפה את כל הרשתות ואת הפנסים והשול-חנות משארם, ואת השולחן העגול, ואללה, אם לשולחן הזה היה פה, היו שומעים את השאגות עד ראשיהניקרה! מה ראש-הניקרה? עד בירות היו שומעים אותן, וגם פה, באילת, כמו בשארם, אני כל (המשך בעמוד 27)

חתנה עם מוחמד הבדווי? הם עברו מדאהב לנאבק. פגשתי אותם, היא נעשתה יותר בדווית מבדווית, וכל כמה חודשים היא נוסעת לג'ויורק לבקר את ההורים שלה. היא יהודיה מבית דתי, הילדים שלהם מדברים אנגלית וערבית, והילד הגדול מדבר גם עברית.

מכין כל אלה שפינו את שארם, היית אחד שאנשים דאגו לו: אמרו שאתה אף פעם לא תפטר בצמון, והנה, הסתדרת. יש לך דירה, ספינה, וכעת פתחת מיסעדת-דגים.